

บทที่ 1

บทนำ

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ได้บัญญัติให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการวางแผนดำเนินงาน และเตรียมการรองรับในการกระจายอำนาจ ได้แก่ การถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณ อัตรากำลังจากราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคตามที่กฎหมายกำหนด เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงและไปสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต สามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่มาดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ท้องถิ่นต่อไป

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาของเทศบาล โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ นโยบายรัฐบาล การผังเมือง ปัญหาความต้องการ นโยบายในการพัฒนาบนพื้นฐานของการรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านเป็นระบบ และสอดคล้องกับศักยภาพของเทศบาล เป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่ต้องการบรรลุผล เพื่อให้สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

■ ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา จะต้องมีการรวบรวมและจัดทำข้อมูลเบื้องต้นให้ครบถ้วนทันสมัย ซึ่งเป็นข้อมูลในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลง ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์และจัดทำ ได้แก่ ข้อมูลประชากร อาชีพ รายได้ สุขภาพ การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การพาณิชย์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การลงทุนอุตสาหกรรม และงบประมาณ เป็นต้น

2. การรวบรวมปัญหาสำคัญ

ข้อมูลปัญหาสำคัญจะช่วยให้ในการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหา จึงควรรวบรวมปัญหาที่สำคัญเอาไว้ เช่น ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

■ ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนา

เป็นการวิเคราะห์ถึงจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรคหรือข้อจำกัด ที่มีผลต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ซึ่งทั้งหมดเป็นการประเมินสถานภาพขององค์กรสำหรับใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินงาน

■ ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจการพัฒนา

1. การกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนา

วิสัยทัศน์ หมายถึง สภาพการณ์ในอนาคตซึ่งเป็นจุดหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต และส่งผลให้เกิดคุณค่าหรือค่านิยมที่ต้องการ เช่น คุณภาพชีวิตของประชาชน การเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นต้น วิสัยทัศน์จะเป็นการประเมินจากภาพรวมสรุปบทเรียนจากอดีตที่ผ่านมา มีข้อเด่น ข้อด้อยอะไรบ้าง และการพิจารณาสถานการณ์ปัจจุบันเป็นแบบใด ความสำคัญ ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับพื้นที่ใด บทบาทหน้าที่ทั้งในระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระดับสากล การกำหนดวิสัยทัศน์จึงเป็นความต้องการอะไรในอนาคต

2. การกำหนดพันธกิจการพัฒนา

เป็นการกำหนดสิ่งที่จะต้องทำ โดยเกิดขึ้นหลังจากการกำหนดวิสัยทัศน์ว่าต้องการอะไร เป็นอะไร ในอนาคต โดยสอดคล้องกับความต้องการ ความคาดหวังของทุกฝ่าย **พันธกิจ** **จึงหมายถึง** ขอบเขตของบทบาทหน้าที่หลักหรือขอบเขตของกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

■ ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา เป็นขอบเขตหรือประเภทของกิจกรรมที่ควรแก่การดำเนินงาน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจในการพัฒนา ซึ่งมีลักษณะดังนี้

- 1) ระบุถึงขอบเขตหรือประเภทของกิจกรรมที่สนับสนุนและนำไปสู่พันธกิจ และบรรลุวิสัยทัศน์ได้อย่างครอบคลุมรอบด้าน
- 2) มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติสามารถนำไปดำเนินการได้

■ **ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา**

การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจะต้องแยกเป็นแต่ละด้าน เช่น ด้านโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว การศึกษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

■ **ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดแนวทางการพัฒนา**

การกำหนดแนวทางการพัฒนา หมายถึง แนวคิดหรือวิธีการที่บ่งบอกถึงลักษณะที่จะก้าวไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคตได้อย่างไร ซึ่งจะต้องกำหนดแนวทางการพัฒนาในยุทธศาสตร์การพัฒนาแต่ละด้าน เพื่อเป็นกรอบของโครงการที่จะบรรจุในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

■ **ขั้นตอนที่ 7 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนา**

เป็นการกำหนดปริมาณหรือจำนวนสิ่งที่ต้องการ ให้บรรลุผลในแต่ละยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนาภายในเวลาที่กำหนด มีความเฉพาะเจาะจงผลที่คาดว่าจะได้รับในเชิงปริมาณตามช่วงเวลาการดำเนินงาน องค์กรประกอบ ได้แก่

- 1) เวลา ต้องการทำอะไรให้บรรลุผลเมื่อไหร่
- 2) ปริมาณ สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นจำนวนเท่าใด
- 3) คุณภาพ สภาพที่พึงปรารถนา
- 4) สถานที่ ระบุถึงเขตพื้นที่ครอบคลุมที่ต้องการดำเนินงาน
- 5) มีความเป็นไปได้ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่
- 6) เป็นข้อความที่แสดงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นภายหลังโครงการสิ้นสุด
- 7) มีการจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของเป้าหมาย

■ **ขั้นตอนที่ 8 การอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา**

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลจะนำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 – 7 มาจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามเค้าโครงที่กำหนด และนำร่างแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลพิจารณาและปรับปรุง ก่อนให้นายกเทศมนตรีเสนอคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาให้ความเห็นชอบ เมื่อคณะกรรมการฯ เห็นชอบแล้วนายกเทศมนตรีจะต้องเสนอต่อสภาเทศบาลให้พิจารณาอนุมัติ หากไม่อนุมัติจะต้องส่งร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาพร้อมเหตุผลให้นายกเทศมนตรีทราบเพื่อเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณา ความเห็นของผู้ว่าราชการจังหวัดถือเป็นที่สุด

เมื่อสภาเทศบาลอนุมัติแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้ว ให้นายกเทศมนตรีประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและนำไปปฏิบัติ รวมทั้งแจ้งสภาเทศบาล คณะกรรมการพัฒนาจังหวัด คณะกรรมการพัฒนาอำเภอ คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะอนุกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอในส่วนที่เกี่ยวข้อง และประกาศให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน

ประโยชน์ของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา จะช่วยสนับสนุนให้เทศบาลบรรลุผลตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาที่ได้กำหนดไว้อย่างเป็นระบบ ทำให้การกำหนดโครงการ กิจกรรม มีทิศทางที่สนับสนุนประสานสอดคล้องกันในจุดมุ่งหมายสู่ผลสำเร็จ และเชื่อมโยงเป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของเทศบาล ซึ่งจะแก้ไขปัญหา ความต้องการได้รับการตอบสนองและแก้ไขได้อย่างเหมาะสมแล้ว ยังเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรที่อยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ท้องถิ่นต่อไป